

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över Statskontorets rapport En översyn av förvaltningen av världsarvet Laponia

Er beteckning: KN2025/01997

Sammanfattning

Länsstyrelsen instämmer i flera av förslagen men det finns ett antal förslag där vi har en annan syn på förslagen i sig och dess konsekvenser. Baserat på vår erfarenhet av arbetet inom föreningen ser vi att genomföra förslagen kräver mer i både tid och resurser än vad konsekvensbeskrivningen gör gällande.

Den största motsättningen Länsstyrelsen har är att bevilja Naturvårdsverkets hemställan om att lämna föreningen. Tvärtom föreslår vi en ökad statlig närvaro där Naturvårdsverket är kvar samt att Riksantikvarieämbetet och Sametinget blir en del av partsrådet.

Vi föreslår också att Laponiaförordningen permanentas samt att föreningen ska få ett eget anslag direkt från regeringen. Dessa två skulle skapa en stabilitet i föreningen och ge den en större möjlighet att arbeta långsiktigt.

Sedan är det viktigt att frågan om tillgången till bevakarstugor inom Laponia får en lösning. Vårt förslag är att regeringen fattar beslut om att länsstyrelsen ska ha tillgång till egna bevakarstugor inom Laponia och i samband med det ger Naturvårdsverket i uppdrag att ta fram en lösning i samverkan med länsstyrelsen.

Avsnitt 1.4.1 Förläng Laponiaförordningen med fem år

Länsstyrelsen motsätter sig förslaget

Länsstyrelsen föreslår i stället att Laponiaförordningen permanentas. Som Statskontoret skriver om i kapitel 1.3 har de inte kunnat identifiera någon bättre förvaltningsmodell och därför kan vi

inte se någon fördel med att förordningen ännu en gång förlängs. Om den permanentas kommer det att skapa en stabilitet i föreningen och ge den en större möjlighet att arbeta långsiktigt. Det kommer även att underlätta vid rekrytering, projektansökningar och så vidare.

Avsnitt 1.4.2 Ge Laponiatjuottjudus mer långsiktiga planeringsförutsättningar

Länsstyrelsen motsätter sig förslaget

Länsstyrelsen instämmer i att Laponiatjuottjudus ska ges mer långsiktiga planeringsförutsättningar, däremot motsätter vi oss att det ska göras endast via 1:3 anslaget.

Vi föreslår att föreningen i stället ska få ett anslag, ett slags världsarvsmedel, direkt från regeringen varje år som är förutsägbar samt att den då kan räknas upp som andra anslag görs. Detta skulle ersätta de medel som årligen kommer från olika statliga myndigheter.

De medel som berör naturvårdande åtgärder kan fortsatt komma från 1:3 anslaget. Den delen kommer att variera från år till år beroende på vilka medel som finns inom det anslaget. Det innebär att föreningen har samma förutsättningar som övriga som får medel via 1:3 anslaget och behöver anpassa åtgärder utifrån det.

1.4.3 Länsstyrelsen behöver formalisera och utöka samverkan med Laponiatjuottjudus

Länsstyrelsen motsätter sig förslaget

Samverkan inom världsarvet är viktigt och en förutsättning för Laponia. Vi anser därför inte att det krävs ett särskilt avtal för det. Samverkansavtal är inte heller något vi har inom övriga delar av förvaltningen och anser inte att vi bör behandla Laponia annorlunda i detta fall.

1.5.1 Uppdatera förvaltnings- och skötselplan

Länsstyrelsen instämmer delvis till förslaget

Länsstyrelsen instämmer i att det är bra att uppdatera förvaltnings- och skötselplanen så att den endast innehåller uppgifter som ligger inom ramen för föreningens mandat och uppgifter.

När det gäller att komplettera skötselplanen med tydligare mål och prioriterade uppgifter ser vi en del utmaningar. Vi instämmer att det kan behövas tydliga direktiv men för att fokus ska kunna vara på att prioritera åtgärder behöver de övergripande målen i så fall fastställas på nationell nivå. Det skulle innebära att föreningen kan lägga tiden på att hitta hur saker ska genomföras i stället för vad är det som ska göras. Det är också viktigt att inte all tid går åt till att komma överens om hur det står i planen utan att fokus kan läggas på att göra åtgärder inom världsarvet.

Det bör tas i åtanke att det kräver tid och resurser för att göra detta arbete och att det behövs resursförstärkning för att det ska vara genomförbart på ett bra sätt.

1.5.2 Länsstyrelsen och Naturvårdsverket behöver ta fram indikatorer för att följa upp tillståndet för världsarvets värden

Länsstyrelsen instämmer i förslaget

1.5.3 Föreningen behöver prioritera naturvårdande åtgärder

Länsstyrelsen instämmer i förslaget

Vi ser också vikten av att öka de naturvårdande åtgärderna. Däremot har vi svårt att se att lösningen är att söka externa medel för tjänster som Statskontoret föreslår. Länsstyrelsen är erfaren i när det gäller att arbeta med till exempel EU-finansierade projekt. De är utmärkt för att kunna växla upp åtgärdsarbetet men de är ingen säker källa när det gäller att finansiera personal samt att många fonder anser att fokus bör ligga på samarbete och åtgärder. Länsstyrelsen bedömer att Laponia bör få finansiering direkt från regeringen (som

vi föreslår i 1.4.3) för att kunna ha två fast anställda naturvårdshandläggare som sedan kan använda en del av sin tid för att söka och genomföra projekt med fokus på naturvårdande åtgärder. Det skulle innebära en möjlighet att växla upp åtgärdsarbetet på ett sätt som inte har varit tänkbart tidigare.

1.5.4 Föreningen behöver utvärdera föreskrifterna i samråd med Naturvårdsverket

Länsstyrelsen instämmer i förslaget

Vi ser att även länsstyrelsen bör vara en del av det arbetet eftersom vi har tillsynsansvaret.

1.5.5 Samebyarna behöver tillfälligt stöd för att delta i föreningens utvecklingsarbete

Länsstyrelsen instämmer i förslaget

1.6.1 Bevilja Naturvårdsverkets hemställan om att lämna föreningen

Länsstyrelsen motsätter sig förslaget

Det är länsstyrelsens uppfattning att de angivna skälen från Naturvårdsverket inte utgör tillräcklig grund för att bevilja hemställan om att de ska få lämna Laponiatjuottjudus.

Naturvårdsverket är en viktig del av förvaltningen av världsarvet. Statskontoret föreslår till exempel att länsstyrelsen ska ha med två ledamöter i styrelsen, varav en jurist. Genom de uppdrag länsstyrelsen har och den kompetens vi förväntas ha kopplat till dem kan vi inte ersätta det Naturvårdsverket bidrar med, till exempel genom deras juristkompetens.

Statskontoret skriver att en av anledningarna till att Naturvårdsverket ska lämna föreningen är att de har en roll där som de inte har inom några andra skyddade områden. Världsarvet Laponia är dock unikt inom Sverige av flera anledningar och kräver därför mer av förvaltningen av den. Ett av skälen till att Statskontoret har gjort en översyn var för att regeringen ska kunna

säkerställa att världsarvet förvaltas långsiktigt, hållbart och effektivt. För att det ska vara möjligt ser vi att den statliga närvaron behöver öka och inte minska. Länsstyrelsen föreslår att utöver att Naturvårdsverket stannar kvar bör även Riksantikvarieämbetet och Sametinget ingå i föreningen, åtminstone i partsrådet. Det tror vi kan vara en lösning till att få en mer stabil förening som arbetar tillsammans för att uppnå syftet med världsarvet.

1.6.2 Förtydliga uppföljningen från Länsstyrelsen i Norrbottens län

Länsstyrelsen motsätter sig förslaget

Statskontoret föreslår att länsstyrelsen ska göra en fördjupad utvärdering vart femte år vilket vi anser vara olämpligt när vi är en del av föreningen. Det borde i stället finnas ett uppdrag till föreningen att anlita en oberoende extern part för att granska hur arbetet fortskrider, så som det görs i andra föreningar.

1.6.3 Ta bort möjligheten att delegera rovdjursinventering

Länsstyrelsen instämmer i förslaget

1.6.4 Länsstyrelsen och Naturvårdsverket behöver lösa frågan om tillgång till bevakarstugor

Länsstyrelsen instämmer

För detta avsnitt har inte Statskontoret föreslagit hur frågan ska lösas. Vi instämmer dock i att denna fråga behöver få en lösning.

Statskontoret sammanfattar i avsnitt 6.5 på ett bra sätt utmaningarna angående tillsynen i Laponia och vikten av att den bedrivs.

Vårt förslag på att komma till rätta med detta är att regeringen fattar beslut om att länsstyrelsen ska ha tillgång till egna bevakarstugor inom Laponia och i samband med det ger Naturvårdsverket i

uppdrag att ta fram en lösning i samverkan med länsstyrelsen. Anledningen till att Naturvårdsverket behöver få ett uppdrag är på grund av att de ansvarar för finansiering av anläggningar och den övergripande fastighetsförvaltningen inom skyddade områden.

1.6.5 Återinför introduktionsutbildning för att tydliggöra ledamöternas roller och ansvar i föreningen

Länsstyrelsen instämmer delvis i förslaget

Länsstyrelsen håller med i att det är viktigt att tydliggöra roller och ansvar men i stället för att ha en introduktionsutbildning föreslår vi att varje part har tillgång till ett kvalitativt utbildningsmaterial när de ska introducera nya ledamöter. I det materialet kan det bland annat stå om hur jäv och intressekonflikter ska förhindras. Fördelen med att ha ett utbildningsmaterial är att ledamöterna alltid har tillgång till det. Sedan är det naturligtvis en fördel om föreningen håller kunskapen levande kontinuerligt.

1.7 Konsekvenser av våra förslag

Länsstyrelsen motsätter sig bedömningen

Länsstyrelsen motsätter sig bedömningen som Statskontoret har gjort angående konsekvenserna av deras förslag. De skriver att förslagen inte kommer att leda till några ökade kostnader. Länsstyrelsen gör en helt annan bedömning och ser att kostnader, både i tid och resurser, kan öka för föreningen och länsstyrelsen.

Vår bedömning är att det kräver mycket mer tid och resurser till att uppdatera förvaltnings- och skötselplanen, göra översyn av nationalparksföreskrifterna, genomföra fördjupad revidering och så vidare än vad som framgår i rapporten. Speciellt om Naturvårdsverket tillåts lämna föreningen och det kompetenstappet ska ersättas av länsstyrelsen.

Allmänna synpunkter

Länsstyrelsens uppfattning är att Statskontoret underskattar omfattningen av att genomföra flertal av förslagen. Vi anser att tonvikten borde ligga på att göra åtgärder i stället.

Länsstyrelsen vill trycka på att styrelsen har också ett arbetsmiljöansvar för de som är anställda inom föreningen. Det innebär att det är av vikt att de ledamöter som ingår har en god kunskap om vad det innebär och att de parter som ingår väljer ledamöter utifrån det perspektivet också.

Länsstyrelsen verkar på en fjärdedel av Sveriges yta, där vi förutom världsarvet Laponia har bland annat ytterligare ett världsarv, fyra nationalparker samt över 500 naturreservat att förvalta. Detta innebär att vi inte ser att vi ensam som myndighet kan ha ansvar för världsarvet. För att förvaltningen av Laponia ska få störst effekt och att världsarvet lever upp till kraven föreslår länsstyrelsen att även Sametinget och Riksantikvarieämbetet går in som en aktör, åtminstone i partsrådet. Detta skulle, tillsammans med att Naturvårdsverket är kvar, skapa goda förutsättningar för att få en hållbar, långsiktig och effektiv förvaltning av Laponia.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Lotta Finstorp med handläggare Mary Agrér som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Naturförvaltning Erik Granerot och avdelningschef Miljö Marielle Nilsson medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kontaktuppgifter till Länsstyrelsen

Kontakta oss via e-post norrboten@lansstyrelsen.se, postadress Länsstyrelsen Norrbotten, 971 86 Luleå, eller ring vår växel 010-225 50 00.

Vår webbadress är lansstyrelsen.se/norrboten.

Du kan läsa om hur Länsstyrelsen behandlar personuppgifter på Länsstyrelsens webbplats:
www.lansstyrelsen.se/norrboten/personuppgifter